

EVANGELIKUS ŐRÁLLÓ

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETILAP.

A lapot szellemi és anyagi tekintetben illető mindennemű póstai küldemény, a hirdetések szövege és ára, valamint az esetleges reklamáció is a lap tulajdonosához: Noszkó István lelkészhez Rákoskeresztúrra (Pest megye) küldendő. ☒ ☒

SZERKESZTIK:
RAFFAY SÁNDOR budapesti lelkész.
NOSZKÓ ISTVÁN rákoskeresztúri lelkész.
FŐMUNKATÁRSÁK:
SCHOLTZ ÖDÖN ágfalvi esperes-lelkész.
BLATNICZKY PÁL cinkotai lelkész.
DUSZIK LAJOS szatmári lelkész.
GÖMÖRY JÁNOS eperjesi főgym. igazgató.

Megjelenik hetenként egy iven
 A lap ára:
 Egész évre 14 K
 Félévre 7 K
 Egyes szám ára 40 f
 Hirdetések és pályázatok ára:
 Egész oldal 40 K
 Állandó hirdetések megegyezés szerint

TARTALOMJEGYZÉK: VEZÉRCIKK: **Egyházunk és a nőnevelés.** szikla. — **Óvakodjunk.** . . . Br. Podmaniczky Pál. — **A lelkész és a gyermekvédelem.** Boldis János. — **Belélet.** — **Pályázatok és hirdetések.**

Egyházunk és a nőnevelés.

A világháboru áldott és impozáns munkára kényszeríti a népeket, a frontmögötti szeretetmunkára. Valami felemelő, emberi méltóságunkat fokozó hatású figyelni: ki mit tudott, és tud ezen az átláthatatlan szélességű munkatéren magára vállalni. Intézmények zökkennek ki megszokott mozgási pályájukról, hogy erejükkel odaálljanak e gyönyörű munka teljesítői közé. Amit a puha béke talentumokat hevertető idejében értékesnek nem tudtunk, vagy nem akartunk felismerni és elismerni, ma becses lett szemünkben. Ma a kis dolgokból összeszővődő szolgáltatásokban, ezeknek egytetemesülésében látjuk a győzelméért imádkozó, küzdő és áldozó népünk verhetetlenségét.

Háboru tanít a békés munkára. Parancsot harsog, mely akkor is a fülünkben fog csengeni, amidőn — oh adja az Úr — elnémulnak az ágyuk. Új medret hasítanak azok a vaskos ágyukerekek a jövő folyamának. Aspirációk fulladnak bele, a nagy vérözönbe s zátonyra jutott törekvések emelkednek fel s jutnak kedvezőbb szelekhez. Nem akarok itt „politizálni”; mi tudjuk: miről van szó Mi várjuk, reméljük, hogy a mi nemzetünk régen megközelíteni óhajtott ama jobb kora felé lendíti, emeli hajónkat meg-

áldoztatott hőseink, fiaink drága vére.

De másról beszélek. Annak a komikumba fullasztott és a szüffrazsettek hadviselési modorával mélyen diszkreditált mozgalomnak — a neve is rosszhangzásu, mely a nő számára az érvényesülés, a munka és jog teljesebb lehetősége felé akar utat vágni, a háboru sorompót nyitott. Egy komoly, méltóságos feminizmus születik meg e nagy világvajadásban. Munkához jut a nő. Lelkével, annak a női léleknek nagy melegségével és az evangélium nagy programjának megvalósítására különösen alkalmas munkerejével, ma itt dolgozik előttünk, hogy levett kalappal ismerjük el: a férfi karnál nem értéktelenebb egy szemernyivel sem a női sziv. A kidőlt csapatok, a megritkult sorok tátongó üreit a nők fogják kitölteni, midőn békés munkára fog hivni az idő, a háboru utáni szép advent. Egy femtнизмus született, mely szelid, méltóságos mint a nő.

Mikor azokban a nehéz, sóhajokkal teli, orvosságos levegőjű katona-kórházakban járunk, lehetetlen, hogy egy néma sóhaj nem szakadna fel keblünkben: miért nincs nekünk a katolikus apácákkal vetekedő számu diakóniánk? Miért nem fordítunk fokozott gondot a női lelkének, a női munkának egyházunk érdekeihez való kapcsolására? Miért nem fejlesztjük a nők felekezeti öntudatát arra

a fokra, hogy az a léleknyerésben ezzel az intézménnyel felvehesse a versenyt?

Jól tudom, hogy a reformációval kitermelt vallási, felekezeti típusok a szabadság elvének hangoztatásával, az Istenhez való viszonyunk öntudatosabbá tevésével inkább a férfilelek erejét szivták fel; gondolatszabadság, fegyelem alól való függetlenülés főként a férfi lélek aktivitásának felel meg. De a női léleknek nem adott a reformáció sem elég táplálékot (puritanizmus, racionalizmus), sem nem specializálta a nő egyházi tevékenységét. Ezt a feladatot most kell megoldania egyházunknak.

Hiszen a nőkérdés látószögéből nézve egyházunk fejlődését, azt nem találhatjuk sem kielégítőnek, sem a nő akcióvágyát táplálónak. Mulasztást követtünk el, midőn a nőképzés nagy egyházépítő és erősítő hatását kellő figyelemre nem méltatva sem az alsó, sem a felső pedagógiai fokokon nem építettük ki a speciális nőnevelő egyházi intézményeket. Diakonissza-ügyünk a legujabb időben kezd érdeme szerinti figyelemben részesülni.

Ha már lesz egyetemes tanítónőképzőnk is. De ez csak a kezdet. Annak is sovány. Zsinatunkban — hisszük — van annyi evangélikus liberálizmus, hogy a nők egyházi jogait a férfiakéval legalább elvileg egyenlősíteni fogja. A nő azonban nem jogok érvényesítésére rendeltetett, hanem a kedélyi finomságok és szépségek ápolására.

Ha nevelünk majd egy fejben evangéliumilag világos, szívből evangéliumilag, krisztusiasan meleg, felekezeti hűségben a hitvallók lelkével megihletett intelligens nőgárdát, melynek tagjai majd a családi tűzhely mellett, majd az iskolák pódiumán, majd a mi szintén jobban kiépítendő szeretetintézményeink, árvaházaink, szegényházaink termeiben a szabad, önkéntes és felvilágosult nőevangelizálás apostolai lesznek, egyházunk reneszánszát fogja élni. Csak szerezzük meg a lehetőségét, hogy a nő a lelki és

testi fejlődésének *egész folyamán* családja társadalmi állásának, vagy tehetségének mértéke szerint egyházunk levegőjében maradhasson. Ezért kell nekünk evangélikus elemi iskola, sőt óvoda és evangélikus nőotthon. A szegény cselédleány s a tábornok-, vagy kuriai biróözvegy lelki igényeit ki kell elégítenie egyházunknak, ha azt akarjuk, hogy a nő bármilyen koru és bármilyen társadalmi helyzetű, vagy műveltségi foku legyen bár, egyháza védő, melengető szárnyai alól kilépni és más levegőjű, más világu egyház vezetésére utaltatni ne legyen kénytelen.

Ez nem elkatholizálása egyházunk programjának, csupán érvényesítése a praktikus, a létérdekeit felismerni s azokhoz igazodni tudó evangélikus felekezeti geniusznak; ez volna a feminizmus át-evangelikusítása.

Az idő int erre.

Akié a gyermek, azé a jövő. Jaj, de nagy baj, hogy az iskoláink rohamos (most már talán megálottnak tekinthető) államosításakor valaki, akinek van megszehangzó szava, nem kiáltotta ezt Cato-ként újra meg újra. Akié a gyermek azé a jövő. Javítsuk, szélesítsük meg ezt a szép, igaz aksziómát ezzel: akié a nő, a nő lelke, azé a gyermek, azé a jövő.

Mi — a szószék egyháza — a gyóntató szék egyházával szemben csak akkor fogunk „tért nyerni“ (Hőfer), ha a nőlélek hatalmas, szépségeket teremtő erejű energiáját bekapcsoljuk egyházunk szervezetébe.

Uj idők jönnek és az új időkben egyházunk is megújul, megifjul, megszépül, ha benne a nőlélek nagyobb szerephez jut.

Gondolkozzunk erről. De nem. Ne gondolkozzunk, mert azt tesszük már jó ideje, tegyünk. Intézmények fundamentuma, emberek értéke a — tett. Az okos tett.

Ez az erő mértéke. Ismétlem: a tett. A tett. . . .

szikla

Óvakodjunk. . . .

„Óvakodjunk azoktól, a kik el akarnak idegeníteni egymástól bennünket“. — írta néhány hónappal ezelőtt a Protestáns Egyházi és Iskolai Lap, a Kálvin Szövetség lapja. Nekünk mondta ezt akkoriban, szóvá téve egy olyan esetet, mely tulajdonképpen csak felelet volt részünkről bizonyos református „testvérek“ nagyon is testvériellen erőszakosságaira. Mégis azt kell mondanunk: igaza volt. A legtöbben talán úgy vannak, mint én, a ki mindenkor Isten kegyelmes intézkedését láttam abban, hogy az uniónak szerencsétlen, Poroszországból importált eszméje nálunk nem tudott gyökeret verni, de mégis egyenest egyházunk életszükségletének tartom, hogy a testvéregyházat testvéregyháznak tekintsük, még pedig úgy a gyakorlatban, mint az elméletben. Hiszen még két egymástól teljesen elütő testvér is lehet jó testvér, hát még mi, evangélikusok és reformátusok, a kiket ugyanaz az evangélium éltet.

Sajnos, ami a P. E. I. L. akkor nekünk mondott, azt most nekünk kell ellene fordítanunk, úgy látszik, ő is azok táborába pártolt át, a kiktől azt kell mondanunk: „Óvakodjunk tőlük, mert el akarnak idegeníteni egymástól bennünket!“ Éppen, mert nagyon, nagyon komolyan vesszük ezeket a szavakat, kötelességünk ezt szóvá tenni.

A ref. lelkészegyesület lapja a „Lelkészegyesület“ nemrégiben nagy elismeréssel szólt Luther szelleméről. Ennek roppant megörült az „Evangelikus Közérdek“. A Luthernek ref. részről juttatott elismerésen föllelkésedve, föl is sóhajtt: „Mekkora lenne ma Magyarország, ha ebben is Luther szelleme uralkodnék kizárólag, de mennyivel nagyobb lenne gróf Tisza István is, ha őt is ez a szellem hatná át egészen!“ Ártatlan elmefuttatás, ugy-e? Nekünk nem használ, a ref. egyháznak nem árt. Tisza csak marad kálvinista. Valószínűleg nem is olvassa a Közérdeket. Annyi az értéke az ilyesminek, mintha egy r. kath. atyánkja arról elmélkednék, hogy Hindenburg vajjon elfoglalta volna-e már Varsót, ha igaz lenne az, a mit irtak róla hogy t. i. r. kath. s mindennap áldozik. Ám a P. E. I. L. roppant nagy jelentőségűnek tartja ezt a sóhajtt. Legutóbbi száma krónikájában külön fejezetet szán neki ilyen címen: „Hej, ha Tisza lutheránus lenne!“ a mi természetesen egy nem jelentéktelen árnyalattal megtoldja a Közérdek sóhajját s ilyen formájában veszi bonckés alá. Többek között a következőket mondja: „Tisza . . . ,ha az író óhajta teljesült volna, csak veszene erejéből s jelentőségéből, mert a nagy egyéniségek nevelésében a lutheránizmus a kálvinizmust sohasem fogja

utolérni, de még csak meg sem közelíteni. . . . A lutheránizmus ezen a téren sem versenyezhet velünk soha. Mint hold és nap, ezüst és arany áll egymás mellett kezdettől fogva a két felekezet“.

A mit ebben a „szerény megfegyzés“-ben (így minősíti maga) a P. E. I. L. mond, az ellen vitára kelni fölösleges. A mit Preuss Szlávik M. fordította művében mond, talán mégsem mind „agyaglábbon álló okoskodás“. A történelem megvéd bennünket. Ezt higgadtabb óráiban talán még annak a „szerény megjegyzésnek“ írója is elismeri. Én nem is vitatkozni akarok vele. Csak arra a testvériellen, durva, gögtől duzzadó hangra akarok rámutatni, a mely olyan sértően csendül ki ezekből a szavakból. „Óvakodjunk azoktól a kik el akarnak idegeníteni egymástól bennünket!“ Mi szükség volt a furor theologorumnak erre a kifakadására? Nem azt akarom elvitatni, hogy a P. E. I. L. nem gondolkodhat és írhat úgy, a hogy a szíve, a meggyőződése sugalja. Én a testvériség nevében csak a hang, a modor ellen tiltakozom. Persze az igazán testvéries indulat más szemmel is nézne bennünket és meg látná, hogy bizony a lutherizmusban is van valami (legyünk csakugyan szerények) az evangélium jellemfelesztő erejéből. Az indulatra különben, a mely a P. E. I. L.-ot ennek a cikknek a megírásánál tüzelte, nagyon jellemző az a mód, hogy a Közérdeket olvasóinak bemutatja. „A Zomborban megjelenő „Evangelikus Közérdek“ — írja, —“ mely eddig arról volt nevezetes, hogy a magyar nyelv iránt való igazi jó lutheránus érzékkel a „lelkészjelölt“ szó helyett mindig a lehetetlen „hitjelölt“ szót használja“. . . . Szó a mi szó, a hitjelölt miatt én is szégyenkezem. Noha őseim mind lutheránusok voltak (sőt horribile dictu! még tót énekköltő is van közöttük) s magam német, félig-meddig tót káplán is voltam, lutheránus voltom mellett is jó magyar nyelvérzékekkel ezt a szószörnyeteget első olvasásra úgy érteném, hogy az a pogányságnak és a zsidóságnak valamelyes okból való körülírása. De hagyjuk ezt. Ismerjük el, hogy mi három nyelvű emberek nem tudunk olyan jól magyarul, mint ref. testvéreink. Adtunk ugyan a magyar irodalomnak aránylag annyi nagy magyar író, mint a ref. egyház, de ez elvégre nem segít a mi nyomoruságunkon. De kérdem: testvériség az pajkos iskolásgyermek módjára a testvérnek így szemére hányni nyomoruságát? Aligha.

Sine ira et studio irtam, amit irtam. A lutherizmus és s kálvinistaság testvér voltáról való őszinte meggyőződés hajtott. Gondolkozóba ejt-heti a P. E. I. L.-ot az is, hogy én szólaltam meg. Én, aki a testvériség hangoztatásáért már ed-

digi rövid néhány év óta való közegyházi szereplésem alatt az érte vívott harcokban már a nyilvánosság előtt is kaptam sebeket. Testvéri indulataim nem változtak s nem is fognak változni. Valamelyes nevelőmunkát végzett rajtam is a lutherizmus s többek között mások gyöngéit hordozni tudó szeretetet is nevelt belém. De följajdulásomból (mert az, nem tagadom) láthatja a szerény megjegyzés írója, hogy testvéri-etlensége épen kiknek szívében ejti a legfájóbb sebet. Én is mondom, mondom őszintén: „Óvakodjunk azoktól, a kik el-akarnak idegeníteni egymástól bennünket“.

Br. Podmaniczky Pál.

A lelkész és a gyermekvédelem.

A napról-napra tágabb teret nyerő humanizmus a büntető politikában is üdvös intézményeket valósított meg. A fegyházak, javító-nevelő intézetek belső életének reformálása erről tesz tanúságot, de még inkább az az intézkedés, mely a gyermekvédelemmel a bűn csirájában való elfolytásán járadozik. Az erre vonatkozó számos intézkedések közül bennünket, lelkészeket leginkább az 1908 évi XXXVI. t. cikkel megalkotott szabadon bocsátás intézménye érdekel, mely abban áll, hogy minden fiatalkorú bűnöst, ki fölött első ízben hoztak ítéletet, nem büntetik meg, hanem egy évre, mint próbaidőre, szabadon bocsájtják, hogy ezen idő alatt tanúsított magaviselete szolgálhasson mérvadóul a büntetés érvényesítésére, vagy megszüntetésére.

Minden ily módon szabadon-bocsátott bűnös, pártfogó felügyelete alá kerül, ki javulását elősegíti, a körülmények szerint védelmezi s ha kell, vele szemben büntető eszközökkel is él. A bűn individualitása miatt azonban a törvény a pártfogó részére taxatív eljárásokat nem adhatott, csupán körvonalazta azt a munkakört, melynek betöltését megkívánja. Határozott intézkedés a pártfogyóit feikeresése, mely szerint a hely és idő szabad megjelölésével minden pártfogó védencét felkeresni tartozik és a környezet tanulmányozása, mint olyan körülménynek ismerete, mely a munka eredményére befolyással van.

Ha a próba év letelt, minden pártfogó köteles javaslatot tenni, méltó-e pártfogoltja a büntetés megszüntetésére, vagy sem. Hanyatlás esetén asszerint, hogy a visszaesés milyen fokú, a pártfogó védencét valamely Patronage egyesület munkaházába, vagy valamelyik javító-nevelő intézetbe helyeztetheti. Javulás esetén a pártfogó feladata a folyamatba tett eljárás megszüntetésének kérelmezése.

Pedagógiai utasításokat az 1908. évi XXXVI. t. cikkben, mint Büntetőnovellában, csak itt-ott találunk. Ezen hiányon akart segíteni az 1911 évben tartott harmadik patronage gyűlés is, javaslatba hozván azt, hogy a gyermekvédelem és annak pedagógiai elvei, mivel a pártfogyók legnagyobb része a tanítók és papok soraiból ke-

rülnek ki, minden theológiai akadémián és tanítóképző intézetben heti egy-két órában tárgyaltsanak. Fáradozásuk nem is maradt eredmény nélkül, mert a vall. és közokt. miniszter 16785/1911 számú rendeletével a tanítóképző intézeteket gyermekvédelmi előadások tartására utasította.

A tapasztalat bizonyossága szerint a fiatalok ruak elzüllesztésének 98 %-át a környezet káros befolyása hozza létre. Csak egy-két esetet akarok megemlíteni. Egyszerűbb családoknál majdnem minden napos az, hogy a gyermek erejét a gazdasági munkánál a végsőig aknázzák ki. Eredménye e tulhajtott munkának az, hogy a gyermek szenvedés teljes munka miatt megszökik hozzátartozóitól s csavargásra adja magát. A pártfogó feladata ily esetben arra törekedni, hogy a környezetet tettük felelősségéről győzze meg s felébressze a lelkismeret szavát.

A leggyakoribb esett az iszákosság és az azzal járó botránnyos élet. Megszüntetés a legnehezebb feladatok egyike, mert az iszákosság szenvedéllgyé válva alig ismer korlátokat. Leghelyesebbnek az az eljárás bizonyult, hogy az iszákosnál nem csak a társadalmilag, erkölcsileg és fizikailag jelentkező veszedelmeket tüntetjük fel, hanem megértetjük vele azt is, hogy tettével saját teste ellen követ el bünt, melyért felelősséggel tartozik.

Nem ritka az az eset sem, hogy a család anyagi zavarokkal való küzdése a gyermek elzüllesztést hozza létre. Okai számtalanok lehetnek mint pl. túl sok gyermek, kiknek eltartási költsége nem fedezi a keresetet, vagy például a családfentartó hosszas betegsége stb. A bajon úgy segíthetünk, hogy valamely országos segélyegyesület támogatását vesszük igénybe, melynek címét bármely tanfelügyelő rendelkezésünkre bocsájtja.

Nem céloim a karakter átalakíthatóságának kérdésével foglalkozni, mikor az az eset áll elő, hogy a szabadon bocsátott minden jóra irányuló törekvés ellenére is hanyatlásnak indul, de szükségesnek tartom hangsúlyozni azt, hogy a tapasztalat szerint az akaratot mozgóató motívumok fejlesztésével az alapkarakter háttérbe szorítható, mely egyúttal magában foglalja a javulás lehetőségét is, Visszaesés esetén tehát ne helyezkedjünk arra az álláspontra, hogy a megjavulás lehetetlen, hanem keressük azokat az okokat, melyek a javulást akadályozzák. A tekintély hiánya — mely korunk általános jellemzője, — a bűnre való hajlam, a gyermekkel született terheltég, a szellemi képesség lassu fejlődése, mind oly körülmények, melyekkel számolnunk kell. Fontos ezért, hogy a pártfogó figyelemmel kísérje a gyermektanulmányi társaság erre vonatkozó kutatásait, mert tájékozottsága csak feladatának lesz hasznára.

Mint általános pedagógiai elv. érvényben marad e téren is az, hogy a szeretet a munka teljesítésénél elengedhetetlen kellék s a tapasztalatok bősége a fáradozás eredményét növelni fogja.

Boldis János.

B E L É L E T.

A haza hősei. Hajas Endre rábaszent-andrási lelkész társunk 29 éves fia: Jenő junius 26-án az orosz harctéren, mint a 19. gy.-ezred hadnagya és századparancsnoka áldozta fel ifju életét a haza nagy áldozatokat követelő oltárán. — Ugyanezen oltáron áldoztatott fel Kiss János a magyarbolyi gyülekezet kántortanítója, ki az északi harctéren halt hősi halált. Valamint Gratz Emil vasuti hivatalnok, Gratz Emil nyug. molduri tanító fia, ki a harctéren szerzett sebeiben hunyt el. Emlékük legyen áldott.

Uj egyházfelügyelő. Dr. Okályi Gézát kir. járásbirót a szepesszombati ev. gyülekezet felügyelőjévé választotta. Egyházi működéséhez az Úrtól áldást kívánunk s tőle, mint papfiutól sokat várunk.

Luther-Társaság rendkívüli közgyűlése. Budapesten a Deákteri diszteremben április 30-án megtartott rendkívüli közgyűlésen 36 tag jelent meg. Scholtz Gusztáv, püspök fohásza után Osztrólczy Miklós elnök megnyitójában megemlékezett azon rendkívüli teendőkről, a melyeket a társaságnak a háborura való tekintettel el kellett végezni. Ezek mellett nem hanyagolta el azon kötelességeit sem, a melyek a normális viszonyok között a társaságra várnak. Ismerteti a tankönyvvállalat történetét s a szokásos üdvözlés után felkéri a főtítkár, hogy a tankönyvek kiadására vonatkozó előterjesztést tegye meg. Majba főtítkár az igazgató választmány javaslatát és a könyvnyomdával kötendő szerződés tervezetét olvassa fel. A főtítkár nem eléggé kimerítő s az ügyet teljesen meg nem világító előadása folytán hosszú vita indult meg a felett, hogy a tankönyveket most adja-e ki a Társaság, vagy csak jövőre, a mikor normális viszonyok várhatók s vajjon nem késett-e már el a kiadással a tanév megnyitásának közelségét tekintve. A vita végén tudta meg a közgyűlés azt, hogy ez az ügy nem csak hogy tervezetekkel van előkészítve, hanem hogy a tankönyvek nagyobb része már ki is van Hornyánszky-nál szedve azon szerződés tervezet alapján, a melyet a közgyűlésnek el kell fogadni. Befejezett tények előtt állva a közgyűlés nem tehetett egyebet, mint hogy a szerződést jóváhagta és a tankönyveknek kiadását elrendelte. A tankönyvek szeptember hónapban készen lesznek. Elnök azon bejelentése, hogy a könyvtár típusokból a Társaságnak 6210 kor. haszna volt, örvendetes tudomásul szolgált, Szimonidesz Lajos által felsorolt hibák javítás céljából az igazgató választmány

elő utaltattak. Kovácsi Kálmán s Szimonidesz Lajos felszólalása után a közgyűlés elhatározta hogy új imakönyvet ad ki a katonák részére, melynek szerkesztésével Szimonidesz Lajost bízta meg.

Értesítés. A tiszai ág. hitv. ev. egyházkerületben a javító- és pótló érettségi vizsgálatok az 1915 évben az eperjesi evang. főgimnáziumban fognak megtartatni és pedig: szept. 9—11 napjain az írásbeliek, szeptember 13 és következő napjain a szóbeliek. A vizsgálatok elnöke Korbély Géza főesperes, eperjesi lelkész lesz. Felhivatnak a vizsgálatokon részt venni szándékozó tanulók, hogy az intézet igazgatójánál idejekorán jelentkezzenek.

Alapítvány. Dr. Balog Jenő m. k. igazságügyi miniszter hadikölesönkötvényekben harmincezer koronás alapítványt tett a győri evang. gyülekezetnek a régi templomnak iskolai célokra való átalakítására, vagy egy szeretetház építésére 35 éves érettségi találkozója alkalmából.

Felhívás és kérelem a dunáninnyi egyházkerület közgyűlésének tagjaihoz. Minthogy Pozsonyban: szállók szobái majdnem állandóan el vannak foglalva, előre kell biztosítani a szállásokat. Azért arra kéretnek a közgyűlésnek Pozsonyba készülő tagjai, legyenek szívesek érkezésük idejének pontos megjelölésével legkésőbb aug. 16-ig jelentkezni tek Beck Vilmos kir. anyakönyvezetőnél, az egyháztanács tagjánál Pozsonyban, aki szíves volt az ügy közvetítését elvállalni. Lakásuk címét az érkezők a pályaudvaron vagy az egyházi irodában (Konvent u. 6 sz.) kaphatják meg.

Köszönetnyilvánítás. Sebesült katonáink részére Majba Vilmos lelkésztestvér imakönyveket juttatott kezeimhez, Fizély Terus urleány Léváról hét ízben küldött imakönyveket, képes és napilapokat, elbeszéléseket. Amidőn további szíves adakozásra kérem úgy az egyeseket, mint a testületeket és egyházakat, fenti kegyes adakozóknak hálás köszönetet mondok hitrokoni szeretettel Törtely Lajos tábori lelkész.

Lelkész választás. Kutas Kálmánt budapesti segédlelkészt a zalaegerszegi gyülekezet egyhangú bizalommal választotta meg rendes lelképásztorául. Az Úr kísérje őt gazdag áldásával működésének új helyén.

Lelkész jelölés. Borbély Gyula korán elhunyt folytán megüresedett iharosberényi lelkészi állásra a gyülekezet Káldy József helyettes lelkészét jelölte egyhangulag.

Scholtz püspök körlevele. Nagytiszteletű Főesperes ur! A háboru sok irányu és mindnyájunktól egyaránt megkövetelt áldozatok mellé, amelyeket a nemzet minden fia eddig páratlan hazafias lelkesedéssel sietett tehetségéhez mértén meghozni minden téren, a nm. kormány most egy újabb, sokkal csekélyebb, de lényegében s a jövőre való tekintettel, közgazdasági szempontból nagy jelentőségű áldozatot kér a közönségtől. A háboru folytán rendkívüli mértékben lepadó állatállomány megmentése, helyreépítése és gyarapítása céljából a nm. kormány ugyanis a huszfogyasztás okszerű korlátozását rendelte el 2357/1915. M. E. sz. a. kelt rendeletével, oly módon, hogy a marhahus, borjúhús és sertéshús kímérését és az étkező helyeken való kiszolgáltatását a hétnek két napján kedden és pénteken megtiltotta és hogy az állatállomány védelmére irányuló ezen rendelkezésével kellő eredményt elérhessen, egyszersmind ama jogos reménnyel fordul a közönséghez, hogy az hazafias célt látva ebben a maga önszántából még nagyobb mértékben fogja csökkenteni a huszfogyasztást. Ez alkalomból a lelkészekhez pedig azon kérelemmel fordul, hogy a huszfogyasztás korlátozásának eszméjét, minél szélesebb körben népszerűsítsék s így a kívánt sikert a népnél lehetőleg előmozdítsák. Felkérem tehát Nagytiszteletűségedet, sziveskedjék ily értelemben a lelkésztestvéreket felhívni, hogy ez ügyben is, mint a háboruval kapcsolatos feladatok megoldása körül eddig is, lelkes buzgósággal eljárni s a cél előmozdítására a népre való befolyásukat felhasználni igyekezzenek. — Szívélyes üdvözlettel, Budapest 1915 augusztus hó 4-én — Scholtz a bányai ág. hitv. ev. egyházkerület püspöke.

A hajduböszörményi Kálvineum. A napokban vettük az Országos Református Lelkészegyesület tulajdonát képező s a hajduböszörményi ref. Boeckay főgimnáziummal kapcsolatban álló fiuinternátus (Kálvineum) első évéről szóló jelentést. Az intézet igazgatója; Köblös Samu főgimn. igazgató 23 oldalon 14 szakaszba foglalva ismerteti az intézet múlt évi történetét s adja meg a jövőre szükséges felvilágosításokat. Az 1914/15 évben ez intézetnek 92 gimn. tanuló növendéke volt, kik közül 34 tanulót a Ref. Lelkészegyesület teljes ingyenes, 6 tanulót féldíjas ellátásban részesített. A többi 52 tanuló az évi teljes ellátásért 500 koronát fizetett. A növendékek nagy részben ref. vallásuak voltak, de felvettek rom. kath. gör. kath. és izr. vallásu növendékeket is. Bő felvilágosítást ad a jelentés a növendékek ellátásáról, testi és szellemi gondozásáról és a tanári felügyeletről. A minden ízében

modern s a kor kívánalmainak teljesen megfelelő intézetbe a jövő évre 120 tanulót vesznek fel. A magukat felvétetni kívánóknak augusztus 20-ig kell írásban jelentkezni a főgimn. vagy a Kálvineum igazgatóságánál. Ugyanezen ideig tartoznak jelentkezni az intézet volt fizetési növendékei is, ha jövőre helyeiket fenntartatni óhajtják. Az évi ellátási díj a jövő iskolai évre, a nagyfoku drágaság miatt 600 koronában van megállapítva. Részletes tájékoztatót és gimn. értesítőt megkeresésre szivesen küld az igazgatóság.

A József Kir. Herezeg Szanatorium Egyesület társadalmi mozgalmat indít azzal a céllal, hogy a gyulai József-szanatórium és a debreczeni Augusztá-szanatórium területén külön-külön két-két 100—100 ágyas tüdőbeteg barakkot létesítsen, a melyek a háboru idején a tüdőbeteg katonák befogadására szolgáljanak, a háboru után pedig bennük azokat a szegény rokkantakat gyógyítsák, akik harctéri szolgálatuk következtében váltak rokkantakká. Az egyesület ezen nemes célu társadalmi mozgalmát Scholtz püspök a lelkészek figyelmébe ajánlja, hogy a menygyben iskoláinkhoz ez irányu gyűjtés céljából felhívás intézetnek, azt eszközöltetni s az ifjúságot az adakozásra felhívni sziveskedjenek, hangsúlyozva azt, hogy az egyesület csekély filléres adományt is hálásan fogad.

Halálozás. Részvétellel vettük a következő gyászjelentést: „A pécsi ág. h. ev. egyházközség mély fájdalommal tudatja az egyházközség szeretett felügyelőjének fésőrástokai Dr. Kobilicz Elek urnak egyházközségében eltöltött 6 évi felügyelői működés után, munkás életének 44-ik évében folyó évi augusztus hó 2-án történt elhunytát. A megboldogult hült teteme augusztus hó 3-án délután 5 órakor fog a Papnövelde-utca 17 számú gyászházban az ág. h. ev. egyház szertartása szerint elbucsztatni s a központi temetőben nyugalomra helyeztetni. — Áldás és béke kísérje emlékét és esendesen nyugvó porait! Pécs, 1915 évi augusztus hó 2-án. — A pécsi ev. egyház tanácsa.“

Halálozások. Őszinte részvétellel értesülünk azon gyászról, mely a *kisszebeni* lelkésztestvérünket: Altmann Gusztávot édesanyjának szül. Alexy Zsuzsannának elhunytá folytán érte, ki Leibiczon 82 éves korában jul. 29-én lehelte ki nemes lelkét. — Ugyancsak mély gyászszal látogatta meg az Úr Mesterházy Sándor nemespátrói lelkész-testvérünket, a midőn 2 éves Márta leánykáját ragadta ki a gondos, szerető szülők karjai közül. Legyen az Úr vigasztaló kegyelme a gyászolókkal.

Egyházfelügyelői jubileum. A sziráki egyház érdemekben gazdag felügyelője gróf Dégenfeld Lajos v. b. t. t. július 18-án ünnepelte meg egyházfelügyelői működésének 40 éves jubileumát. A sziráki egyház meleg szeretettel fordult e napon a nemes grófhhoz s egy diszközgyűlés keretében ünnepelte meg a szép évfordulót s fejezte ki soha nem múló háláját és elismerését a 40 évi buzgó egyházfelügyelői működés felett.

Tanítóképviselők. A dunáninnyi evang. egyházkerület f. évi augusztus hóban tartandó közgyűlésére a kerület tanítói karából Halvax János oroszvári és Bödecs Sándor nagyvelegi tanítókat választották meg általános szavazással tanító-képviselőül.

Segédlelkészek elhelyezése. A dunántuli egyházkerület püspöke a következő ifju Thimoteusokat helyezte el: Falk Henriket Paksra, Tarján Istvánt Czellömölkre, ifj. Stráner Vilmost Bükre, Zábrák Viktort Nemeskérre. Ez utóbbi Báró Solymossy családnál nevelői állást fogadott el.

„Dallástan elemi és alsóbbfoku iskolák I—VI. o. evangélikus tanulói részére.” E bírálat értelmében kijavított s engedélyezett tankönyv, mely a legújabb egyetemes tanterv alapján az összes hat elemi osztály vallási tananyagát magában foglalja, már most megrendelhető szerzőnél *Vértesi Zoltán* ev. lelkésznél Magyarbóly, Baranya m. *Ára kötve 1 Kor. 20 fillér: 10—20 példány egyszerre rendelésnél 10 % 20—50-ig 15 %, 50—100-ig 20 %* engedmény.

Az Igehirdető augusztusi számának tartalma: Dr. Tóth Lajos: Orcánk veritékének áldása. — Vasárnapi. Lukácsy Imre: A girák számonkérése. — Háboru idején. Smid István: Miért legnagyobb a szeretet? — Vasárnapi. Báró Podmaniczky Pál: Isten akarata diadalmaskodik. — Vasárnapi. Kund Sámuel Szentvágyódás. — Háboru idején. Soltész Elemér: A mi kenyérünk. — Nyári urvacsoraosztáskor. Takács Sándor: A kenyér. — Nyári urvacsoraosztás után. Melléklet Erdős Károly: Husz Jánosnak 1404-ben tartott zsinati beszéde. Mészáros János: Lelkészerkeztelési gyűlésen tartott beszéd. — A füzet ára 110 K, a mellékletek ára 70 fillér. Együtt 180 K. Kapható a kiadóhivatalban, Nagybánya, Hid-utca 19 szám.

SZERKESZTÉSÉRT FELELŐS
NOSZKÓ ISTVÁN LAPTULAJDONOS.

Szerkesztői üzenetek.

Id. R. Gy. Kistormás. Cikkét köszönettel vettem. Jönni fog. Máskor is igen szívesen veszem. Szeretetteljes üdvözlét.

Br. P. P. Felsőszeli. Köszönet. Már az én cikkem is készen volt e tárgyban. Örvendek, hogy Kollega ur szolt hozzá. Pozsonyba jövök. Üdvözlét.

Dr. W. S. Eperjes. E számunkhoz elkésett. Jövő héten közöljük. Üdv.

Pályázat.

Az *árvanagyfalvi* ág. h. ev. egyházban megüresedett lelkészi állomásra pályázatot hirdetünk. Jövedelem 1084 Kor. készpénz; 8 q. buza; 11½ q. rozs; 3 ½ q. árpa; 2 q. zab; 25 öl puhafa; 13 q. széna; 60 q. vegyes szalma; koleda; 1 kat. hold 220 □ öl szántóföld; A Mniska nevű rét fele részben való haszonélvezete; legeltetési jog; hivatalos ügyekben előfogatok; a IV. oszt. kereseti adót az egyház fizeti; a kerület által megállapított stóllak.

Négy szobából, gazdasági épületekből álló lakás és két kisebb kert haszonélvezete.

Az istentisztelet nyelve tót.

A pályázók a tiszai ág. hitv. ev. egyházkerület lelkészválasztási szabályrendelete szerint felszerelt kérvényeiket legkésőbb f. év augusztus hó 31-ig az árvai egyházmegye főesperesi hivatalához nyújtsák be.

Alsókubin 1915 július 25-én

Lehoczky Miklós

egyhm. felügyelő

2-1

Novák Pál

főesperes

Pályázat.

Szászai ág. hitv. ev. leányegyház kántor-tanítói állásra pályázatot hirdet. A javadalom 1200 kor. kezdőfizetésig 732 kor. államsegéllyel van kiegészítve. Kellően felszerelt folyamodványok alulírott lelkészhez aug. hó 10-ig küldendők.

Újvásár (Gömör megye) 1915. júl. 20

Hrusz József

ev. lelkész.

3-2

Pályázat.

Alulírottak a *bodzás-otflakai* egyház (Arad m.) kongruás lelkészi állására pályázatot hirdetünk. A szolgálat nyelve tót-magyar. A kérvények augusztus hó 25-ig alulírott esperes hivatalába küldendők, aki részletesebb felvilágosítást is nyújt.

Apatelek Békéscsaba, 1915 augusztus 4.

Br. Solymossy Lajos

egyhm. felügyelő

Csepregi György

esperes

Pályázati hirdetés.

A *felsőalmási* (Hont m.) ev. egyházközség nyugdíjazás folytán megüresedett kántortanítói állásra pályázatot hirdet. Az állásra orgonálni tudó tanítónok is pályázhatnak. Az állás szeptember 1-én foglalandó el. Jövedelem 805'05 korona, a többi államsegély és természetbeni lakás. Tanulv tót. Kellően felszerelt kérvények augusztus hó 20-ig Kontsek László, ev. lelkész — iskolaszéki elnökhöz küldendők.

NOVOTNY ANTAL FIA

harangöntőde és
vasharanglábgyár
**Temesvár, Gyár-
város.**

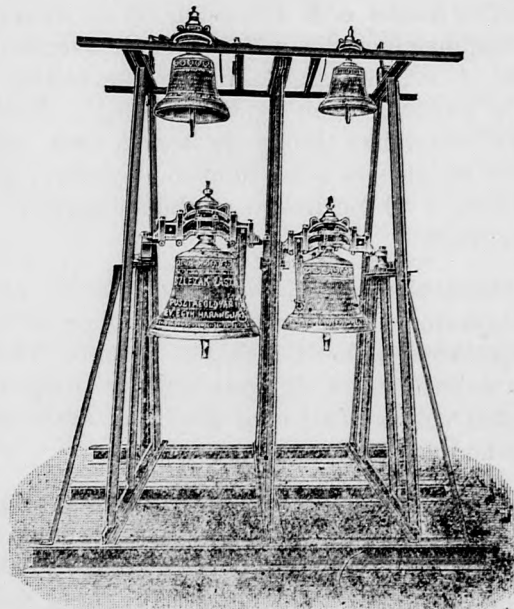
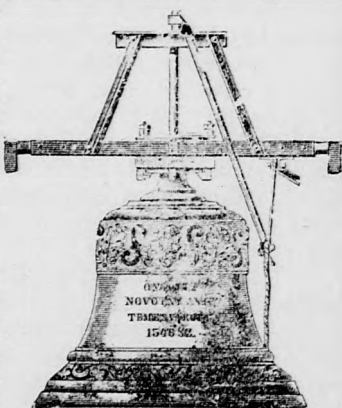
Ajánlja magát több évi szavatolás mellett régi harangok újraöntésére, valamint új harangok és teljes harangcsoporthoz előre meghatározott hangok utáni elkészítésére. — Különösen ajánlja saját találmányu

új modoru áflyukasztoft harangjait,

melyek felső részükön a hegedűéhez hasonló 8 alakú nyílásokkal vannak ellátva s ezért erősebb, terjedelmesebb és mélyebb hangnak, mint a régi modornak. Ily szerkezetű 327

kgos harang hangban egyenlő 461 kgos régi modoru haranggal. Ajánl továbbá forgatható vertvas koronákat, régi harangok ilyenekkel való újra szerelését és vertvas haranglábakat.

Költségvetések és képes árlapok díjmentesen szolgáltatnak — Az 1896. orsz. kiállításon milleniumi nagy éremmel kitüntetve.

SZLEZÁK LÁSZLÓ

harangöntő, harangfelszerelés és harangállvány gyára
Budapest, VI. ker. Frangepán-u. 77

Pontos és legjobb **órák** 5 évi jótállásra!

Egyházi szentedények, úrvacsora-kelyhek, keresztelő kannák oltári gyertyatartók borkarcsók. Arany és ezüst ékszerek, evőeszközök, china-ezüst disztárgyak részletfizetésre is kaphatók.

Javításokra s vidéki megrendelésekre különös gondot fordítok. Árjegyzék 2000 rajzzal ingyen és bérmentve.

POLGÁR KÁLMÁN,

műorás és ékszerész, az ev. ref. egyházak szállítója.

BUDAPEST, VI., TERÉZ-KÖRUT 5. SZ. I. EM.

Pontos kiszolgálás!

Jutányos árak!

Boros-nyomda Rákosligeten. Budapest mellett.